Oikeusministeriön julkaisuja
Justitieministeriets publikationer

Mietintöjä ja lausuntoja
Betänkanden och utlåtanden

2022:15

Oikeushallinnon erityisviranomaiset

Lausuntotiivistelmä lakiehdotuksista

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:15

Oikeushallinnon erityisviranomaiset

Lausuntotiivistelmä lakiehdotuksista

Satu-Maaria Natunen

Oikeusministeriö, Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu
Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti
Beställningar av publikationer

Valtioneuvoston verkkokirjakauppa

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Oikeusministeriö
CC BY-SA 4.0

ISBN pdf: 978-952-259-980-3
ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Kuvailulehti
22.3.2022

Oikeushallinnon erityisviranomaiset
Lausuntotiivistelmä lakiehdotuksista

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2022:15		**Teema**	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t	Satu-Maaria Natunen		
Kieli	Suomi	**Sivumäärä**	31

Tiivistelmä

Luonnos hallituksen esitykseksi Oikeushallinnon erityisviranomaisista ja siihen liittyviksi laeiksi oli lausuntokierroksella 20.12.2021–4.2.2022. Oikeusministeriö sai luonnoksesta 27 lausuntoa.

Esityksen tavoitteet – pienten ja pienehköjen itsenäisten viranomaisten siirtäminen pois oikeusministeriön yhteydestä ja niiden hallinto- ja tukipalvelujen vahvistaminen – saivat kannatusta lähes kaikilta lausunnonantajilta. Myös esitetty organisaatiomuoto, 11 viranomaisen kokoaminen yhteen virastoon ja yhteisen hallintopalveluyksikön perustaminen niille, sai suurelta osalta kannatusta, kunhan hallinnon tukipalvelujen vahvistamista ei rahoiteta viranomaisten lakisääteisestä toiminnasta.

Osa lausunnonantajista katsoi, että etenkin riippumattomien valtuutettujen erillisyyttä ministeriöstä tulisi vahvistaa vielä esitettyäkin enemmän. Lausunnonantajat painottivat viranomaisten riippumattomuutta myös suhteessa perustettavaksi ehdotettuun virastoon. Viranomaisten toimivaltaa päättää muun muassa omista resursseistaan ja rekrytoinneistaan pidettiin ensiarvoisen tärkeänä.

Viraston hallintopalveluyksikölle suunnitelluista tehtävistä lähes kaikkien käyttö olisi viranomaisten itsensä harkittavissa. Tätä periaatetta ja yksikön toimialaa kannatettiin lausunnoissa.

Asiasanat	viranomaiset, organisaatiomuutokset, virastot, hallinto		
ISBN PDF	978-952-259-980-3	**ISSN PDF**	2490-1172
Asianumero	VN/21073/2021		
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-980-3		

Presentationsblad
22.3.2022

Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen
Sammandrag av utlåtandena om lagförslagen

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2022:15		**Tema**	Betänkanden och utlåtanden
Utgivare	Justitieministeriet		

Författare	Satu-Maaria Natunen		
Språk	Finska	**Sidantal**	31

Referat

Utkastet till regeringens proposition med förslag till Specialmyndigheterna inom justitieförvaltningen och till lagar som har samband med den var på remiss från 20 december 2021 till den 4 februari 2022. Justitieministeriet fick 27 utlåtanden om utkastet.

Propositionens mål – att flytta små oberoende myndigheter från justitieministeriet och att stärka deras förvaltnings- och stödtjänster – understöddes av nästan alla remissinstanser. Också den föreslagna organisationsformen, som går ut på att samla elva myndigheter till ett enda ämbetsverk och på att inrätta en gemensam enhet för förvaltningstjänster för dem, understöddes av en stor del av remissinstanserna, förutsatt att stärkandet av de administrativa stödtjänsterna inte finansieras genom myndigheternas lagstadgade verksamhet.

En del av remissinstanserna ansåg att särskilt åtskillnaden mellan oberoende ombudsmän och ministeriet borde stärkas ännu mer än vad som föreslagits. Remissinstanserna betonade myndigheternas oberoende också i förhållande till det ämbetsverk som föreslås bli inrättat. Likaså ansågs myndigheternas behörighet att besluta bland annat om sina egna resurser och rekryteringar vara av största vikt.

Vad gäller de flesta uppgifter som planerats för ämbetsverkets enhet för förvaltningstjänster får myndigheterna själva avgöra om de kommer att använda dem eller inte. Denna princip och enhetens verksamhetsområde understöddes i yttrandena.

Nyckelord	myndigheter, organisationsförändringar, ämbetsverk, förvaltning		
ISBN PDF	978-952-259-980-3	**ISSN PDF**	2490-1172
Ärendenr.	VN/21073/2021		
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-980-3		

Description sheet
22 March 2022

Agency for the Special Authorities within Judicial Administration Summary of Opinions on Legislative Proposals

Publications of the Ministry of Justice, Memorandums and statements 2022:15		**Subject**	Memorandums and statements
Publisher	Ministry of Justice, Finland		

Author(s)	Satu-Maaria Natunen		
Language	Finnish	**Pages**	31

Abstract

A draft government proposal on an agency for the special authorities within judicial administration and the related acts was circulated for comments from 20 December 2021 to 4 February 2022. A total of 27 stakeholders submitted their comments and opinions to the Ministry of Justice.

Almost all of those who submitted comments supported the objectives of the proposal – separating the smaller independent authorities from the Ministry of Justice and strengthening their administrative and support services. Many also supported the proposed organisational model, an agency consisting of 11 authorities and a joint administrative services unit, provided that the strengthening of the administrative and support services would not be financed from the appropriations for the statutory activities of the authorities.

Some of the respondents were of the opinion that the independent ombudsmen should be even more separate from the Ministry than proposed. Many also stressed the importance of the authorities' independence in relation to the new agency that is proposed to be established. The competence of the authorities concerned to decide on matters such as their own resources and recruitments was considered to be of paramount importance.

According to the draft government proposal, the authorities would be given broad discretion to decide which of the services provided by the new administrative services unit they want to use. The consulted stakeholders expressed broad support for this principle and the unit’s area of responsibility.

Keywords	authorities, organisational changes, agencies, administration		
ISBN PDF	978-952-259-980-3	**ISSN PDF**	2490-1172
Reference no.	VN/21073/2021		
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-980-3		

Sisältö

1 Tausta 7

2 Pyydetyt ja saadut lausunnot 8

3 Yhteenveto lausunnoista 9

4 Yleiset kannanotot 10
4.1 Viraston rakenne 10
4.2 Palvelujen järjestäminen 11
4.3 Riippumattomuus 13

5 Yksityiskohtaiset kannanotot 15
5.1 Tehtävät 15
5.1.1 Yleistä 15
5.1.2 Koulutus 16
5.1.3 Tietohallinto 16
5.1.4 Hankinnat 18
5.1.5 Tietosuoja 18
5.1.6 Toimitilat 18
5.1.7 Tiedonhallinta 19
5.1.8 Viestintä 19
5.1.9 Työsuojelu 20
5.2 Palvelusuunnitelma 20
5.3 Johtaja 21
5.4 Ohjausryhmä 22
5.5 Valmisteluvastuu ja ratkaisuvalta 23
5.6 Tulosohjaus 24
5.7 Taloudelliset vaikutukset 26
5.8 Muut vaikutukset 27
5.9 Henkilöstö 27
5.10 Ministeriön toimivaltuudet 27
5.11 Lausunnonantajien esittämät muut keinot 29

Liite 30

1 Tausta

Oikeusministeriön yhteydessä toimii useita henkilömäärältään pieniä, toiminnallisesti itsenäisiä viranomaisia: Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (Heuni), konkurssiasiamies, kuluttajariitalautakunta, lapsiasiavaltuutettu, oikeudenkäyntiavustajalautakunta, Onnettomuustutkintakeskus, tasa-arvovaltuutettu, tiedusteluvalvontavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu, vanhusasiavaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu. Kukin viranomainen hoitaa itse osan talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon tehtävistään, ja osa näistä tehtävistä hoidetaan muissa virastoissa, enimmäkseen oikeusministeriössä.

Ministeriössä on selvitetty mahdollisuuksia muodostaa hallinnonalalle edellä mainituista erityisviranomaisista uusi toimija niin, ettei viranomaisten tehtäviä eikä niiden kansainvälisten säännöstenkin edellyttämää varsin itsenäistä asemaa muutettaisi. Uudistuksella vahvistettaisiin viranomaisten hallinnollista tukea, mikä vapauttaisi resursseja viranomaisten sisältötyöhön.

Viranomaisten kirjanpitoyksikkötehtäviä sekä tiettyjä operatiivisia henkilöstö- ja taloushallinnollisia tehtäviä hoidetaan nyt pääosin oikeusministeriössä. Suunnitellun uudistuksen yhtenä tavoitteena on siirtää nämä tehtävät ministeriöstä sen alaiseen hallintoon. Tämä korostaisi viranomaisten riippumattomuutta poliittisesti ohjatusta ministeriöstä ja edesauttaisi sitä, että ministeriö voisi keskittyä valtioneuvostotason tehtäviin.

Kahden selvitystyön ja niitä seuranneiden lausuntokierrosten jälkeen ministeriössä valmisteltiin luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Oikeushallinnon erityisviranomaisista ja siihen liittyviksi laeiksi. Esitysluonnoksen mukaan oikeusministeriön hallinnonalalle perustettaisiin uusi virasto, Oikeushallinnon erityisviranomaiset, joka koostuisi yhdestätoista itsenäisestä viranomaisesta ja niitä palvelevasta hallintopalveluyksiköstä.

Esitys valmisteltiin osana oikeusministeriön ajalle 6.4.2021–31.12.2022 asettamaa hanketta ”Oikeusapu- ja edunvalvontaviraston ja oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustaminen”. Hankkeessa on valmisteltu samaan aikaan hallituksen esitys -luonnos Oikeuspalveluvirastosta.

2 Pyydetyt ja saadut lausunnot

Esitysluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle 20.12.2021, ja lausuntoja pyydettiin lausuntopalvelussa 4. helmikuuta 2022 mennessä 42 taholta. Oikeusministeriö vastaanotti 25 pyydettyä lausuntoa, minkä lisäksi 2 muuta tahoa toimitti lausunnon. Lisäksi 4 tahoa ilmoitti, ettei niillä ole lausuttavaa. Lausunnonantajien luettelo on tämän tiivistelmän liitteenä, ja lausunnot löytyvät lausuntopalvelusta (www.lausuntopalvelu.fi).

Oikeuspalveluvirastoa (hankkeessa tarkoitettu oikeusapu- ja edunvalvontavirasto) koskeva hallituksen esitys -luonnos on ollut lausuttavana lausuntopalvelussa samanaikaisesti.

3 Yhteenveto lausunnoista

Uudistuksen tavoitteet – viranomaisten siirtäminen pois oikeusministeriön yhteydestä ja niiden hallinto- ja tukipalvelujen vahvistaminen – saavat kannatusta lähes kaikilta lausunnonantajilta. Osa lausunnonantajista katsoo, että etenkin riippumattomien valtuutettujen erillisyyttä ministeriöstä tulisi vahvistaa vielä esitettyäkin enemmän.

Lausunnonantajat painottavat viranomaisten riippumattomuutta myös suhteessa perustettavaksi ehdotettuun virastoon. Viranomaisten toimivaltaa päättää muun muassa omista resursseistaan ja rekrytoinneistaan pidetään ensiarvoisen tärkeänä.

Viraston hallintopalveluyksikölle suunnitelluista tehtävistä lähes kaikkien käyttö olisi erityisviranomaisten itsensä harkittavissa. Tätä periaatetta ja hallintopalveluyksikön toimialaa kannatetaan lausunnoissa. Esitetty toimivallanjako noudattaa nykyistä toimivallanjakoa ministeriön ja viranomaisten välillä, ja erityisviranomaisten oma toimivalta pysyisi siten ennallaan. Osa viranomaisista katsoo kuitenkin, että toimivaltojen tulisi olla erityisviranomaisilla vielä esitettyä laajemmin.

Moni lausunnonantaja esittää huolensa uudistuksen resursoinnista. Lausunnonantajat painottavat, ettei hallintopalveluyksikköä pidä rahoittaa viranomaisten substanssitoiminnasta.

Jotkut lausunnonantajat eivät pidä esitettyä virastomallia parhaana keinona toteuttaa uudistuksen tavoitteita erityisviranomaisten palvelujen tukemisesta ja itsenäisyyden vahvistamisesta.

Seuraavassa esitetään lausuntojen sisältö asiakohdittain koottuna ja tiivistettynä. Lisäksi lausunnoissa on esitetty teknisluonteisia korjausehdotuksia ja täsmennyksiä esityksen yleisperusteluihin, muun muassa kansainvälisiä säännöksiä koskeviin kappaleisiin. Näitä taustatietojen täsmennyksiä ja teknisiä muutosehdotuksia ei käydä läpi tässä lausuntotiivistelmässä, mutta ne otetaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

4 Yleiset kannanotot

Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston perustaminen esitetyllä tavalla saa valtaosalta lausunnonantajista kannatusta, sillä edellytyksellä, että uudistuksessa toteutuvat sen tavoitteet – hallinnon tukeminen, itsenäisyyden vahvistuminen ja substanssityöhön suunnattavien resurssien lisääntyminen. Osa näkee esitetyn muutoksen hyvänä myös rakenteelliselta kannalta, osa toteaa, ettei uudistukseen pidä ryhtyä rakenteellisista syistä. Jotkut lausunnonantajat eivät pidä esitettyä virastomallia parhaana keinona toteuttaa uudistuksen tavoitteita erityisviranomaisten palvelujen tukemisesta ja itsenäisyyden vahvistamisesta.

Esimerkiksi *yhdenvertaisuusvaltuutettu* toteaa, että tarvetta perustettavalle virastolle tulee arvioida sen perusteella, miten hyvin ja tehokkaasti perustettava virasto voi palveluja tarjota. *Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO* pitää esitettyä uudistusta perusteltuna, jos viranomaisten itsenäisyys ja ratkaisuvalta säilyvät nykyisellä tasolla ja mahdollisuuksien mukaan vahvistuvat ja jos uudistuksessa haetaan vain hallinnollisesti nykyistä kevyempiä ratkaisuja.

Tasa-arvovaltuutettu toteaa kuitenkin, etteivät uudistuksen tavoitteet valtuutetun näkökulmasta edellytä viranomaisen tehtävien siirtoa uuteen perustettavaan virastoon. Uudistuksen tulisi koskea niitä tehtäviä, joiden yhteen kokoamista erityisviranomaiset pitävät tarpeellisina. Tasa-arvovaltuutettu toteaa pitävänsä tärkeänä sitä, että hallintotehtävien siirtoa arvioidaan erityisesti viranomaisen itsenäisyyden ja riippumattomuuden sekä toiminnan joustavan ja kustannustehokkaan järjestämisen kannalta.

Ihmisoikeuskeskuksen mukaan esityksen lähtökohtana vaikuttavat olleen keskushallinnon uudistamiseen liittyvät linjaukset, eikä erityisvaltuutettujen itsenäisyyttä ja riippumattomuutta suhteessa oikeusministeriöön ole arvioitu kokonaisvaltaisesti. Se katsoo, että ratkaisu johtaa viranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden osalta monimutkaiseen ja osin ristiriitaiseen asetelmaan.

4.1 Viraston rakenne

Perustettava virasto koostuisi esitysluonnoksen mukaan 11 itsenäisestä viranomaisesta ja hallintopalveluyksiköstä. Ne olisivat toisistaan erillisiä kokonaisuuksia, eikä niiden välillä olisi hierarkiaa. Virat olisivat kunkin erityisviranomaisen tai hallintopalveluyksikön virkoja. Viraston olisi tarkoitus olla oma kirjanpitoyksikkönsä, kun nyt valtaosa erityisviranomaisista kuuluu samaan kirjanpitoyksikköön oikeusministeriön kanssa.

Valtiovarainministeriö ja *oikeuskanslerinvirasto* puoltavat erikseen viraston esitettyä rakennetta. Valtiovarainministeriö toteaa, että on valtionhallinnon rakenteellisen kehittämisen yleisten linjausten mukaista, että pieniä toimijoita kootaan hallinnollisesti yhteen. Oikeuskanslerinviraston mukaan erityisvaltuutettujen kokoaminen yhteen virastoon voi luoda pohjaa toiminnan sisällölliseen synergiaan, vaikka kyse onkin toiminnassaan itsenäisistä viranomaisista.

Konkurssiasiamies pitää myönteisenä sitä, että samassa kirjanpitoyksikössä olisi useampia pieniä toimijoita, jotka ovat keskenään rinnasteisessa asemassa. *Ulosottolaitos*, jonka kanssa samaan kirjanpitoyksikköön konkurssiasiamies nyt kuuluu, toteaa, että sen näkökulmasta ehdotus selkeyttää sen talousseurantaa, budjetointia ja määrärahojen käyttöä, minkä vuoksi Ulosottolaitos pitää esitystä omalta kannaltaan hyvänä ja kannatettavana.

Heuni toteaa, ettei organisaatiouudistukseen tulisi ryhtyä vain rakennepoliittisten syiden takia, vaan sen tulisi vastata viranomaisten todellisiin palvelutarpeisiin. *Ihmisoikeuskeskuksen* ja *Naisjärjestöjen keskusliiton* mukaan vaikuttaa selvältä, että esityksen lähtökohtana ja päämotivaationa on ollut hallinnon uudistus keskushallinnon uudistamisen yleisten suuntaviivojen mukaisesti.

Myös *Ammattiliitto Pro* näkee ehdotetun organisointitavan puhtaasti hallinnollisena ratkaisuna, koska viranomaisten tehtävissä ei ole varsinaista yhteistä nimittäjää. Pro huomauttaa, että viraston rakenne on hyvin joustamaton, koska viranomaisten itsenäisen aseman vuoksi virastolla ei olisi yhteisiä virkoja. Esitetty organisaatiomalli ei Pro:n näkemyksen mukaan ole ongelmaton, eikä viraston nimi Oikeushallinnon erityisviranomaiset yksilöi tarpeeksi sen toimintaa.

Onnettomuustutkintakeskuksen (myöh. Otkes) mukaan siirtyminen oikeusministeriön yhteydestä oikeusministeriön hallinnonalan virastoon voidaan nähdä heikennyksenä Onnettomuustutkintakeskuksen asemaan. Otkes antaa suosituksia myös ministeriöille ja valtioneuvoston kanslialle, jolloin sijainti oikeusministeriön yhteydessä on antanut sille sopivan korkean organisatorisen statuksen ja vahvistanut sen uskottavuutta. Lausunnon mukaan muutos aiheuttaisi Onnettomuustutkintakeskuksen organisatorisen aseman alenemisen valtionhallinnossa.

4.2 Palvelujen järjestäminen

Esityksen mukaan perustettavan viraston hallintopalveluyksikköön siirrettäisiin oikeusministeriöltä ja eräiltä muilta virastoilta erityisviranomaisia koskevat operatiiviset talous- ja

henkilöstöhallinnon tehtävät sekä kirjanpitoyksikkötehtävät. Lisäksi hallintopalveluyksikköön koottaisiin hallinnon eri osa-alueiden erityisasiantuntemusta edellyttäviä tehtäviä. Tällaista koottua tukea ei aiemmin ole ollut erityisviranomaisten käytettävissä. Hallintopalveluyksikölle siirtyisi lisäksi oikeusministeriöltä erityisviranomaisia koskevia sopimusvaltuuksia.

Valtaosa lausunnonantajista kannattaa viranomaisten tukipalvelujen vahvistamista esitetyllä tavalla, esitetyistä syistä: pienissä tai pienehköissä viranomaisissa erityisasiantuntemusta kaikkiin hallinnon erityiskysymyksiin ei ole saatavilla, ja vähäisellä henkilömäärällä hoidettu hallinto on haavoittuva. Osa pitää hallintopalveluyksikköön suunniteltua henkilöstömäärää liian pienenä.

Osaamisen keskittäminen tehostaa lausunnonantajien näkemyksen mukaan palveluita ja todennäköisesti myös parantaa niiden laatua, kun henkilöt voisivat keskittyä tiettyihin hallinnon tehtäviin nykyistä täysimääräisemmin. Hallintopalveluyksikkö voisi tuottaa sellaisia asiantuntijapalveluja, joita ei aikaisemmin ole viranomaisille keskitetysti tuotettu. Tukea olisi tavoitetilanteessa saatavilla paremmin kuin nyt esimerkiksi oikeusministeriöstä. Edellä kuvatulla kannalla ovat ainakin *lapsiasiavaltuutettu*, *oikeudenkäyntiavustajalautakunta*, *konkurssiasiamies*, *Heuni*, *Onnettomuustutkintakeskus*, *Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL*, *Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL*, *Oikeusrekisterikeskus* (myöh. ORK) ja *Eläkeliitto*.

Konkurssiasiamies toteaa, että ratkaisun toimivuus edellyttää, että kunkin viranomaisen ja hallintopalveluyksikön välinen yhteydenpito on avointa ja käytännönläheistä ja että hallintopalveluyksikön tarjoamien palvelujen käyttö tulee luontevaksi osaksi viranomaistoimintaa. SPJL huomauttaa, että uudistuksen myötä mahdollisesti aiheutuvaa päällekkäistä työtä tulee välttää.

SPJL ja *Lastensuojelun keskusliitto* toteavat, että erilaisista viranomaisista koostuvassa virastossa on tärkeää huomioida viranomaisten tehtävien ja erityispiirteiden edellyttämät erilaiset tarpeet ja varmistaa se, että kaikki erityisviranomaiset saavat palveluja tasapuolisesti ja joustavasti.

Ammattiliitto Pro toteaa, että hallintopalveluyksikköön arvioitu henkilöstömäärä (8) on hyvin pieni, eikä tukipalvelujen tuottamisen keskittäminen esitetyllä tavalla vähennä haavoittuvuutta. Myös *yhdenvertaisuusvaltuutettu* ja Oikeusrekisterikeskus pitävät suunniteltua henkilöstömäärää liian pienenä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu arvioi, ettei tällä työpanoksella voida täysimääräisesti korvata aikaisemmin muualta saatua tukea. Valtuutettu pitää tärkeänä, että ministeriö voisi edelleen tukea tarvittaessa hallinnonalan viranomaisia.

ORK:n mukaan hallintopalveluyksikön moninaiset tehtävät on vaikea järjestää kuudella asiantuntijalla, koska tehtävistä valtaosa edellyttää asiantuntemusta, jollaista voi olla vaikea saada samoilta henkilöiltä. Ulkopuolelta hankittaviin palveluihin suunniteltu määräraha ei ORK:n mukaan ole myöskään iso, vaan soveltunee lähinnä tilapäisostoihin.

4.3 Riippumattomuus

Lausunnonantajat pohtivat toisaalta viranomaisten riippumattomuutta suhteessa oikeusministeriöön, toisaalta suhteessa perustettavaksi ehdotettavaan virastoon. Vaikka lausunnonantajien näkemyksen mukaan viranomaisten riippumattomuus suhteessa ministeriöön parantuisi esitetyn uudistuksen myötä, oikeusministeriölle jäisi osan mielestä edelleen liian suuri rooli suhteessa varsinkin valvoviin valtuutettuihin. Viranomaisten riippumattomuus ehdotettavaan virastoon nähden on monen lausunnonantajan mukaan turvattu riittävästi säännöksin, kun taas osa toivoo sitä painotettavan vielä enemmän.

Eduskunnan oikeusasiamies (myöh. EOA) toteaa, että erityisviranomaisten toimiminen ”oikeusministeriön yhteydessä” ei ole riippumattomuuden kannalta ihanteellinen tilanne. Uuden viraston perustaminen parantaisi ainakin periaatteellisella tasolla erityisviranomaisten itsenäisyyttä. Myös viraston asema itsenäisenä kirjanpitoyksikkönä näyttäisi riippumattomuuden kannalta huomattavasti paremmalta kuin nykyinen tilanne.

Oikeuskanslerinvirasto toteaa, että kaikkien erillisviranomaisten itsenäisyyden toteaminen lain tasolla ja oman viraston virkamiesten nimittämismenettelyn säätäminen selvästi viraston omaksi asiaksi korostaisivat viranomaisten itsenäisyyttä ja riippumattomuutta, mikä olisi kannatettavaa.

Ammattiliitto Pro katsoo, että ehdotukset järkevöittävät oikeusministeriön ja erityisviranomaisten välistä tilannetta, selkeyttävät tehtävien rajausta ja osaltaan parantavat erityisviranomaisten riippumattomuutta itsenäisinä viranomaisina. *Miesjärjestöjen keskusliiton* mukaan olennaisinta on toteuttaa uudistus tavalla, joka korostaa erillisvirastojen riippumattomuutta ja rakenteellista etäisyyttä poliittisesti ohjatusta ministeriöstä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa kuitenkin, että kansainvälisessä arvioinnissa tulosohjausmenettelyn soveltaminen valtuutettuun ja esimerkiksi se, ettei valtuutettu ministeriön yhteydessä ollessaan voi itsenäisesti päättää toimitiloistaan, on katsottu isommaksi ongelmaksi itsenäisyyden kannalta kuin se, että valtuutettu on rakenteellisesti sijoitettu ministeriön yhteyteen. Valtuutetun mukaan sillä, kuka toteuttaa pienten itsenäisten viranomaisten tarvitsemia hallinnon palveluja, ei ole valtuutetulle ratkaisevaa merkitystä.

Ihmisoikeuskeskus toteaa, että esityksen perusteella jää lopulta epäselväksi, mitä todellista lisäarvoa perustettava virasto tuo erityisvaltuutettujen itsenäisyydelle ja riippumattomuudelle. Valtuutettujen rakenteellisen itsenäisyyden ja riippumattomuuden laaja-alainen tarkastelu suhteessa toimeenpanovaltaan edellyttäisi niiden aseman perusteellista arviointia perus- ja ihmisoikeusrakenteissa.

Eduskunnan oikeusasiamies huomauttaa, että erityisviranomaisten tulisi olla riippumattomia myös suhteessa Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastoon. *Tasa-arvovaltuutetun* mielestä esitysluonnoksessa on jäänyt vähäiselle pohdinnalle erityisviranomaisten riippumattomuudesta välittyvä kuva tilanteessa, jossa ne toimisivat osana muuta virastoa. Sen mukaan ei ole varmaa, että esimerkiksi tasa-arvovaltuutettu näyttäytyisi ulkopuolisille selkeästi itsenäisenä ja riippumattomana viranomaisena, jos se sijaitsisi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston osana. Perustettavan viraston olisikin tasa-arvovaltuutetun mukaan oltava hallinnollisista syistä muodostettu kokonaisuus, jolle ei rakennettaisi omaa identiteettiä.

Myös *tasa-arvoasiain neuvottelukunta Tane* toteaa, että arviointi viraston mahdollisista haasteista suhteessa erityisviranomaisten itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen jää esityksessä vähäiseksi, esimerkiksi esitetyn ohjausryhmän osalta. Itsenäisyys ja riippumattomuus on tärkeää pitää keskeisinä näkökulmina viraston kaikessa toiminnassa – myös siinä, miten virastosta ja sen yhteydessä toimivista viranomaisista viestitään yleisölle.

Konkurssiasiamies, *Onnettomuustutkintakeskus* ja *oikeudenkäyntiavustajalautakunta* katsovat, että esitysluonnokseen on otettu riittävät säännökset viranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden säilyttämiseksi myös ehdotetussa organisointimallissa.

Naisjärjestöjen keskusliitto toteaa, että esityksessä todettu siitä, että hallintopalveluyksikkö ja viranomaiset eivät olisi hierarkkisessa suhteessa toisiinsa, on ehdoton edellytys erityisviranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta. Liiton mukaan asia edellyttäisi vielä muutoksia lakiin.

5 Yksityiskohtaiset kannanotot

5.1 Tehtävät

5.1.1 Yleistä

Hallintopalveluyksikön päätehtävät on lueteltu esitysluonnoksen 3 ja 4 §:ssä. Monet lausunnonantajat korostavat, että on välttämätöntä viranomaisten itsenäisyyden kannalta, että ne saavat esityksessä kuvaillulla tavalla päättää, mitä hallintopalveluyksikön tarjoamia tukipalveluja käyttävät.

Eduskunnan oikeusasiamies kyseenalaistaa sen, mitä palveluita erityisviranomaiset voisivat jatkossa tosiasiassa hankkia muualta kuin uudesta virastosta, kun hallintopalveluyksikkö hoitaisi viranomaisille joka tapauksessa kirjanpitoyksikkötehtävät sekä operatiiviset talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät, ja kun Palkeet, Valtori, ORK ja Senaatti-kiinteistöt toimisivat viranomaisiin nähden määräävässä asemassa; sopimusosapuolena näiden tahojen kanssa olisi jatkossa uusi virasto tai oikeusministeriö.

Ammattiliitto Pro toteaa, että erityisviranomaisten harkintavalta lisää epävarmuutta hallintopalveluyksikön tehtävien määrästä, jolloin tavoitellut edut saattavat jäädä toteutumatta. Myös *Oikeusrekisterikeskus* toteaa, ettei viraston tukipalveluiden käyttö voi olla vapaaehtoista erityisviranomaisille, koska tämä voisi johtaa muun muassa palveluiden päällekkäiseen järjestämiseen ja siten kustannustehottomuuteen. ORK:n mukaan tulisi harkita, pitäisikö asiasta säätää yksiselitteisesti.

Esitysluonnoksen mukaan hallintopalveluyksikön tehtäviä ei olisi lueteltu laissa tyhjentävästi, vaan hallintopalveluyksikköön voitaisiin keskittää myös muita tukipalveluita kuin säännöksissä on erikseen mainittu.

Naisjärjestöjen keskusliitto pitää tätä säännöksen väljyyttä kyseenalaisena erityisviranomaisten itsenäisyyden kannalta. Yksikön tehtävät ja toimivalta tulisi säätää laissa tyhjentävästi. Sen sijaan *lapsiasiavaltuutettu* kannattaa sitä, ettei tehtävistä säädetä tyhjentävästi; olisi tärkeää, että hallintopalveluyksikkö pystyisi vastaamaan joustavasti erityisviranomaisten tukitarpeisiin.

Heuni katsoo, ettei tehtäviä tule siirtää viranomaisista hallintopalveluyksikköön, vaan yksikön tulee keskittyä tukemaan viranomaisia niiden tehtävien hoidossa.

Tiedusteluvalvontavaltuutettu toteaa toimintonsa saavan nyt henkilöstö- ja taloushallinnollisia sekä viestinnällisiä tukipalveluja tietosuojavaltuutetun toimistolta. Valtuutettu pitää tärkeänä, että toiminto saisi ehdotetun uudistuksen jälkeenkin vastaavat tukipalvelut joko viraston hallintopalveluyksiköltä tai edelleen tietosuojavaltuutetun toimistolta.

Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että käytännön työn toimivuuden kannalta on tärkeää, että tietyt hallinnolliset tehtävät säilyvät edelleen erityisviranomaisella. Se, että lapsiasiavaltuutetun toimisto toimii Jyväskylässä, tulisi huomioida hallintopalvelujen järjestely- ja toteutusvaiheessa. Juoksevan hallinnon sujuvuuden, tukihenkilöstön saatavuuden ja virkamatkajärjestelyjen kannalta on valtuutetun mukaan edelleen merkitystä sillä, että hallintopalveluita hoitava virkamies on erityisviranomaisen kanssa fyysisesti samoissa tiloissa.

5.1.2 Koulutus

Hallintopalveluyksikön tehtävänä olisi lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan huolehtia viraston henkilöstöhallinnon palveluista ja henkilöstön kehittämisen tuesta.

Kohdasta lausuneet tahot kannattavat sitä, että hallintopalveluyksikkö järjestäisi tai hankkisi substanssista riippumatonta koulutusta viranomaisille, esimerkiksi viestintä-, kieli- ja IT-koulutusta.

Onnettomuustutkintakeskus huomauttaa, että sen yhtenä lakisääteisenä tehtävänä on kouluttaa tutkijoiksi soveltuvia henkilöitä. Koska turvallisuustutkintaan vaadittavan erityisosaamisen kouluttaminen vaatii turvallisuustutkinnan tuntemusta, tämä koulutus tulisi jatkossakin suunnitella ja järjestää Onnettomuustutkintakeskuksen omana työnä. Hallintopalveluyksikkö voisi kuitenkin avustavaa viranomaista erilaisten oppimisalustojen kuten eOppivan käytössä.

5.1.3 Tietohallinto

Lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan hallintopalveluyksikön tehtävänä olisi muun muassa huolehtia viraston tietohallinnon palvelusopimuksista ja yhteisten tietohallintopalvelujen hallinnasta ja kehittämisestä. *Tietosuojavaltuutettu* toteaa, ettei ole selvää, tarkoitetaanko säännösluonnoksessa sitä, että yksikkö huolehtisi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -viraston tietohallinnon palvelusopimuksista vai kunkin erityisviranomaisen tietohallinnon palvelusopimuksista.

Ehdotuksen perusteluosassa todetaan, että nyt sopimuksen viranomaisten puolesta on neuvotellut oikeusministeriö, jatkossa sopimusosapuolena viranomaisten puolelta olisi viraston hallintopalveluyksikkö. Tekstistä tulisi tietosuojavaltuutetun mukaan käydä ilmi, että sopimusosapuolena olisi Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto eikä hallintopalveluyksikkö. Hallintopalveluyksikkö voisi koordinoida neuvotteluja yhdessä muiden viraston rekisterinpitäjien kanssa. Se ei kuitenkaan voisi tehdä sopimusta ilman erityisviranomaisten valtuutusta tai lupaa.

Tietosuojavaltuutetun mukaan erityisviranomaisilla itsellään tulisi olla tosiasiallista päätösvaltaa hankittaessa ICT-palveluita. Valtuutettu esittää, että virasto olisi kokonaisuudessaan sopimusosapuoli ja erityisviranomainen voi halutessaan valtuuttaa hallintopalveluyksikön edustamaan sitä. Tällöin saavutettaisiin parhaalla tavalla hallintopalveluyksiköllä tavoiteltu toiminnan tehostaminen ja samanaikaisesti varmistettaisiin, ettei viranomaisen itsenäisyys ja riippumattomuus vaarannu. Valtuutettu ehdottaa seuraavaa muotoilua: ”*Hallintopalveluyksikön tehtävänä on erityisesti - - 4) tukea viranomaisia tietohallinnon palvelusopimuksia koskevissa asioissa ja yhteisen tietohallintopalvelujen hallinnassa ja kehittämisessä*”.

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että erityisviranomaiset rekisterinpitäjinä vastaavat suorittamansa henkilötietojen käsittelyn tietosuojasta, mikä tarkoittaa myös, että rekisterinpitäjät vastaavat käyttämiensä ICT-palveluiden tietosuojan tasosta. Jos hallintoyksikkö kuitenkin tosiasiallisesti päättäisi tietyn laitteen tai ohjelmiston hankinnasta, rekisterinpitäjäksi katsottavan erityisviranomaisen ei voitaisi katsoa tosiasiassa päättäneen, millä keinoin henkilötietoja käsitellään. Haasteeksi tällöin muodostuisi esimerkiksi sen määrittely, mikä taho milloinkin vastaisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden noudattamisesta.

Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan valtion yhteisten palveluntuottajien kanssa solmittavat tietojärjestelmäsopimukset ja muut vastaavat sopimukset voivat olla asioita, joissa on kyse tarkoituksenmukaisuusharkinnasta erityisviranomaisten resurssien käytössä tai resurssien kohdentamisessa ja joilla on käytännöllistä ja periaatteellista merkitystä erityisviranomaiselle. Näissä asioissa päätösvallan tulee valtuutetun mukaan olla erityisviranomaisella eikä hallintopalveluyksiköllä. Tarvittaessa niistä voidaan keskustella erityisviranomaisen ja oikeusministeriön vuosittaisissa tulosohjauskeskusteluissa.

Lapsiasiavaltuutetun mukaan tehokkuutta voisi parantaa se, että tuleva hallintopalveluyksikkö toimisi erityisviranomaisten keskitettynä yhteystahona valtion yhteisten palveluntuottajien suuntaan.

Oikeusrekisterikeskus ICT-palveluiden tuottajana kannattaa palvelusopimuksen tekemisen keskittämistä hallintopalveluyksikköön. Kun hallintopalveluyksikkö keräisi erityisviranomaisten ja omat ICT-palvelutarpeensa ja koordinoisi ne vuosittain sopimukseksi

ORK:n kanssa, menettely säilyisi nykyisenkaltaisena ja toimivana. ORK katsoo, että tarpeet ja mahdollisuudet niiden toteuttamiseksi pystyttäisiin yhteistyössä määrittelemään todennäköisesti jopa paremmin kuin aiemmin, jos virasto saa oman tietohallinnollisen asiantuntijan.

5.1.4 Hankinnat

Lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan hallintopalveluyksikön tehtävänä olisi tukea viranomaisten hankintatoimen järjestämistä ja huolehtia yhteisten hankintojen toteutuksesta.

Hallintopalveluyksikön tarjoama hankinta-asioiden tuki sai siitä lausuneilta tahoilta kannatusta. *Naisjärjestöjen keskusliitto* painottaa, että erityisviranomaisilla tulee olla itsenäinen päätäntävalta omasta taloudenpidostaan, myös hankinnoista ja palvelujen ostosta. *Oikeudenkäyntiavustajalautakunta* pitää tärkeänä, että viranomaiset hyväksyvät oman hankintasuunnitelmansa.

5.1.5 Tietosuoja

Lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan hallintopalveluyksikön tehtävänä olisi muun muassa tarjota viranomaisille tietosuojavastaavan palvelut.

Kohdasta lausuneet *tasa-arvovaltuutettu* ja *lapsiasiavaltuutettu* pitävät hyvänä, että hallintopalveluyksikkö voisi tarjota viranomaisille tietosuojavastaavan palveluja. Pienessä viranomaisessa ei riitä syvällistä osaamista kaikkiin erityisosaamista vaativiin hallinnon tehtäviin.

5.1.6 Toimitilat

Lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 8 kohdan mukaan hallintopalveluyksikön tehtävänä olisi huolehtia viraston toimitila-asioista ja toimitilasidonnaisten palvelujen järjestämisestä siltä osin kuin toimivalta ei kuulu oikeusministeriölle. *Tasa-arvovaltuutettu*, *yhdenvertaisuusvaltuutettu* ja *Heuni* katsovat, että erityisviranomaisten tulisi saada itse päättää toimitila-asioistaan.

Tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun näkemyksen mukaan toimitila-asiat kuuluvat viranomaisen resurssien käyttöön liittyvään tarkoituksenmukaisuusharkintaan,

ja siksi niissä päätösvallan tulee olla erityisviranomaisella eikä hallintopalveluyksiköllä. Valtuutetut esittävät, että lakiluonnoksen 3 §:n 2 momentin 8 kohdassa sana ”huolehtia” korvataan sanalla ”tukea” seuraavasti: ”*Hallintopalveluyksikön tehtävänä on erityisesti: - - 8) tukea viranomaisia toimitila-asioissa ja toimitilasidonnaisten palvelujen järjestämisessä siltä osin kuin toimivalta ei kuulu oikeusministeriölle*.”

5.1.7 Tiedonhallinta

Lakiluonnoksen 4 §:n mukaan erityisviranomaiset olisivat myös jatkossa omia tiedonhallintayksiköitään, rekisterinpitäjiään ja arkistonmuodostajiaan, hallintopalveluyksikkö puolestaan omansa. Hallintopalveluyksikkö huolehtisi viraston tiedonhallintaan ja arkistonmuodostamiseen liittyvien yleisten tehtävien järjestämisestä ja tarvittavasta yhteistyöstä erityisviranomaisten kanssa.

Otkes toteaa, että hallintopalveluyksiköltä toivotaan runsaasti tukea mutta myös käytännön tekemistä näiden asioiden hoitamisessa ja kehittämisessä. Olisi tarkoituksenmukaista ja kustannustehokasta, että erityisviranomaisissa hyödynnettäisiin mahdollisimman pitkälle vakioituja ratkaisuja.

Suomen Asianajajaliitto pitää tärkeänä, että viranomaiset itse vastaavat omasta arkistonmuodostuksestaan, sillä niillä on parhaat edellytykset arvioida oman alansa tiedonhallintaan ja salassapitoon liittyviä kysymyksiä. Liitto toivoo kiinnitettävän huomiota tiedonhallinnan käytäntöihin niin, että erityisviranomaisten itsenäisyys ja riippumattomuus huomioidaan myös käytännön toiminnassa.

5.1.8 Viestintä

Esitysluonnoksen perusteluosan mukaan viranomaiset huolehtisivat itse omasta viestinnästään, mutta hallintopalveluyksikkö voisi esimerkiksi kehittää yhteisiä viestinnän työkaluja.

Lausunnonantajista *Onnettomuustutkintakeskus*, *Lastensuojelun keskusliitto* ja *Naisjärjestöjen keskusliitto* painottavat viestinnän merkitystä viranomaisen omana tehtävänä, kun taas *oikeudenkäyntiavustajalautakunnan* ja *Oikeusrekisterikeskuksen* mukaan hallintopalveluyksiköllä voisi olla esitettyä enemmänkin viestinnän tukitehtäviä.

Onnettomuustutkintakeskuksen mukaan viestintä on keskeinen osa sen lakisääteistä itsenäistä ja riippumatonta toimintaa. Hallintopalveluyksikkö voisi kuitenkin tarjota Onnettomuustutkintakeskukselle viestinnän tukipalveluita ja viestinnässä käytettäviä teknisiä alustoja.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunta esittää, että hallintopalveluyksikössä olisi viestinnän asiantuntijoita, joilta erityisviranomainen saisi tukea oman viestintänsä toteuttamiseen. Oikeusrekisterikeskuksen näkemyksen mukaan hallintopalveluyksikön olisi hyvä tarjota muutakin viestintätukea kuin yhteisten työkalujen kehittämistä; viestintäasiantuntija voisi tukea erityisviranomaisia viestinnän toteuttamisessa.

5.1.9 Työsuojelu

JHL katsoo, että hallintopalveluyksikön tehtäviin voisi kuulua viraston yhteinen työsuojelu, mukaan lukien työsuojelupäällikön ja -valtuutetun nimeäminen ja työsuojelutoimikunta. Myös muut henkilöstöjärjestöt pitävät tärkeänä, että virastolla olisi yhteiset työsuojelupäällikkö ja -valtuutettu, ja että sinne neuvoteltaisiin työsuojelun yhteistoimintasopimus.

Myös *oikeudenkäyntiavustajalautakunta* katsoo, että hallintopalveluyksikön tehtäviin voisi kuulua viraston yhteinen työsuojelu.

5.2 Palvelusuunnitelma

Lakiluonnoksen 5 §:n mukaan hallintopalveluyksikölle tehtäisiin palvelusuunnitelma, joka perustuisi hallintopalveluyksikön tekemään erityisviranomaisten palvelutarpeiden selvitykseen. Suunnitelmassa kuvattaisiin hallintopalveluyksikön viranomaisille tarjoamat tai järjestämät palvelut. Palvelusuunnitelma käsiteltäisiin viraston ohjausryhmässä. Oikeusministeriö hyväksyisi sen neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Palvelusuunnitelmaa kommentoineet lausunnonantajat pitävät tärkeänä, että erityisviranomaiset pääsevät vaikuttamaan suunnitelmaan. Se tulisi luoda mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Viranomaisten palvelutarpeet voivat erota toisistaan huomattavastikin.

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan mukaan palvelusuunnitelma pienentäisi riskiä tehtävienjaon päällekkäisyydestä tai epäselvyydestä hallinto-palveluyksikön ja erityisviranomaisen välillä.

Osa erityisviranomaisista painottaa suunnitelman joustavuutta ja päivittämismahdollisuutta. *Heunin* mukaan suunnitelman tulee olla riittävän konkreettinen ja yksityiskohtainen, mutta kuitenkin tarjota joustavuutta tarpeiden muuttuessa. Oikeudenkäyntiavustajalautakunta esittää, että palvelusuunnitelmaa voitaisiin tarkistaa esimerkiksi toisen toimintavuoden jälkeen. *Lapsiasiavaltuutetun* mukaan tilannekohtainen joustavuus esimerkiksi kilpailutus- tai käännöspalvelujen kohdalla olisi hyvä säilyttää, jotta päivittäisessä työssä voitaisiin toimia kunkin tilanteen vaatimalla tavalla tehokkaasti.

Oikeusrekisterikeskuksen mukaan palvelusuunnitelman kytkeminen selkeämmin nelivuotiskautiseen kehysvalmisteluprosessiin antaisi toiminnan ja budjetoinnin suunnittelulle pitkäjänteistä vakautta. *Ammattiliitto Pro* sen sijaan pitää neljän vuoden aikajännettä toiminnan systemaattiseen kehittämiseen liian lyhyenä.

Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että hallintopalveluyksikölle voi tulla samanaikaisesti useilta eritysviranomaisilta pyyntöjä, jolloin sen mahdollisuudet vastata palvelutarpeeseen hidastuvat. Näissä tilanteissa on hyvä olla yhteiset säännöt sille, miten palvelusuunnitelmista poiketaan. Käytännön tasolla on kiinnitettävä huomiota siihen, että erityisviranomaiset saavat tasapuolisesti palveluja hallintopalveluyksiköltä.

Täsmennystä palvelujen hinnoittelua koskevaan tekstiin toivoo kaksi lausunnonantajaa. *Otkesin* mukaan olisi tärkeää olla selvää, että palveluyksikön palvelut olisivat lähtökohtaisesti ilmaisia erityisviranomaisille samalla tavalla kuin ministeriön nyt tarjoamat palvelut. Oikeusrekisterikeskuksen mukaan tulisi täsmentää, mitä tarkoitetaan sillä, että erityisviranomaisten määrärahoista rahoitettavat palvelut rajoitettaisiin minimiin – ovathan erityisviranomaiset kuitenkin oikeutettuja hankkimaan itsenäisesti palveluita oman toimintansa puitteissa ja tarkoituksiin.

5.3 Johtaja

Lakiluonnoksen mukaan valtioneuvosto nimittäisi hallintopalveluyksikölle johtajan, jonka toimikausi olisi viisi vuotta. Esityksen perusteluiden mukaan johtaja olisi muodollisesti kirjanpitoyksikön ja viraston päällikkö, muttei viranomaisten päälliköiden esimies.

Lapsiasiavaltuutettu ihmettelee lausunnossaan, miksi johtaja olisi määräaikainen. Määräaikaisuudet aiheuttavat säännöllisin väliajoin tarpeen perehdytykselle, joka vie aikaa hallintopalveluyksikön ja mahdollisesti erityisviranomaisten ydintehtäviltä. Valtuutettu pitää hyvänä sitä, ettei johtajan virkakausia ole rajoitettu. Se mahdollistaa myös pitkäjänteisemmän sitoutumisen hallintopalveluyksikön kehittämiseen.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että esityksen perusteella jää jossakin määrin epäselväksi, mitä tarkoitetaan sillä, että hallintopalveluyksikön johtaja olisi paitsi yksikön päällikkö, myös muodollisesti kirjanpitoyksikön ja viraston päällikkö. EOA toteaa, etteivät itsenäisiksi ja riippumattomiksi tarkoitetut erityisviranomaiset voine olla missään suhteessa ulkopuolisen päällikön alaisia.

5.4 Ohjausryhmä

Lakiluonnoksen 7 §:n mukaan virastolla olisi ohjausryhmä, jonka tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lausunnoilla olleen asetusluonnoksen mukaan ohjausryhmään kuuluisivat viranomaisten päälliköt tai heidän nimeämänsä erityisviranomaisen virkamies ja hallintopalveluyksikön johtaja. Ohjausryhmässä käsiteltäisiin muun muassa tuki- ja kehittämispalvelujen laadunseurantaa, merkittävimpiä hallinnollisia asioita ja niihin liittyviä kehittämislinjauksia.

Itse ohjausryhmään ja sen rooliin lausunnonantajat eivät esitä muutosta. *Oikeudenkäyntiavustajalautakunnan* mukaan ohjausryhmä voisi toimia myös joustavana pienten toimijoiden yhteistyö- ja keskustelufoorumina.

Moni lausunnonantaja (*EOA*, *konkurssiasiamies*, *Naisjärjestöjen keskusliitto*, *Asianajajaliitto*) katsoo kuitenkin, että ohjausryhmän tehtävistä ja kokoonpanosta tulee säätää lain tasolla. Osa toivoo täsmennystä ohjausryhmän kokoonpanoon.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että erityisviranomaisten riippumattomuuden kannalta ohjausryhmää koskeva järjestely ei ole hyväksyttävä, mikäli laissa ei aseteta takeita sille, että ohjausryhmä olisi asetusluonnoksessa kaavailluin tavoin nimenomaan erityisviranomaisten päälliköiden ja hallintopalveluyksikön johtajan muodostama kollegio. Laissa tulisi myös mainita ohjausryhmän tehtävistä ja siitä, että sillä ei ole itsenäistä ratkaisuvaltaa.

Naisjärjestöjen keskusliitto perustelee lakitasoa sillä, että ohjausryhmän tehtävät ja kokoonpano ovat merkittäviä viraston toiminnan, hallintopalveluyksikön ja erityisviranomaisten välisten suhteiden sekä erityisviranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta. Viraston sisäisen toiminnan järjestämisellä on suora vaikutus erityisviranomaisten itsenäisyyteen.

Konkurssiasiamiehen lausunnon mukaan epäselväksi jää, olisiko viranomaisen päälliköllä tai hänen määräämällään velvollisuus osallistua ohjausryhmän työskentelyyn. Kon-

kurssiasiamiehen mukaan ohjausryhmästä voisi olla tarpeen säännös, jossa edellytettäisiin työjärjestystä, ohjesääntöä tai muuta asiakirjaa, jossa määriteltäisiin tarkemmin ohjausryhmän työskentelystä.

Lapsiasiavaltuutettu kehottaa huolehtimaan siitä, etteivät ohjausryhmässä käsiteltävät asiat kuormita tarpeettomasti erityisviranomaisten toimintaa ja resursseja. *Ammattiliitto Pro* katsoo, että ohjausryhmässä tulisi olla myös henkilöstön edustus.

Lapsiasiavaltuutetun mukaan ohjausryhmän tehtävät jäävät luonnoksessa hyvin yleiselle tasolle. Ammattiliitto Pro toteaa, että kun palvelujen käyttö olisi viranomaisten omassa harkinnassa, palvelujen ohjausryhmässä käsittelyn tarkoitusta ja tavoitetta ei ole kuvattu riittävästi.

Oikeusrekisterikeskuksen mukaan tulisi tarkastella, olisiko viraston ohjausryhmä luonteva taho päättämään viraston virkajärjestelyistä, jos Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastoa koskeva virkajärjestelyoikeus myöhemmin siirretään oikeusministeriöltä virastolle itselleen.

5.5 Valmisteluvastuu ja ratkaisuvalta

Esitysluonnoksen 8 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää valmisteluvastuun jakautumisesta erityisviranomaisen ja hallintopalveluyksikön välillä, hallintopalveluyksikön toimialaan kuuluvien asioiden esittelystä sekä ratkaisuvallasta hallintopalveluyksikön toimialaan kuuluvissa asioissa. Asetusluonnoksen mukaan hallintopalveluyksikön virkamies voisi esitellä erityisviranomaiselle muun muassa tietyt virkamiesoikeudelliset asiat.

Asiakokonaisuudesta lausuneet tahot (*EOA*, *konkurssiasiamies*, *Asianajajaliitto* ja *Naisjärjestöjen keskusliitto*) pitävät tärkeänä, että valmisteluvastuusta ja ratkaisuvallan jakautumisesta tai ainakin osasta niistä säädetään lain tasolla. Eduskunnan oikeusasiamies perustelee lakitasoa asetustason sijaan sillä, että erityisviranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta on olennaista etäisyyden säilyttäminen nimenomaan toimeenpanovaltaa edustavaan hallintoon. Tarkemmat säännökset ja määräykset toimintojen käytännön järjestämisestä kussakin erityisviranomaisessa tulisi antaa niiden omissa työjärjestyksissä.

Asianajajaliitto perustelee toimivallan rajoista säätämistä lakitasolla sillä, että valtuutettujen tehtäviin kuuluu osin myös toistensa ja ministeriön toiminnan valvontaa. Säännös-

luonnos (8 §) kaipaa liiton mukaan selkiyttämistä myös siten, että valmisteluvastuu ja ratkaisuvalta kuuluisivat erityisviranomaisille niiden omaa toimialaa koskevissa asioissa nyt erillislakien määrittämällä tavalla.

Naisjärjestöjen keskusliiton mukaan valmisteluvastuun jakautumisella, asioiden esittelyllä ja ratkaisuvallan jakautumisella hallintopalveluyksikön asioissa on keskeinen merkitys viraston toiminnan, hallintopalveluyksikön ja erityisviranomaisten välisten suhteiden sekä erityisviranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta. Viraston sisäisen toiminnan järjestämisellä on suora vaikutus erityisviranomaisten itsenäisyyteen.

Naisjärjestöjen keskusliitto vastustaa esitykseen sisältyvää ehdotusta siitä, että hallintopalveluyksikön virkamies voisi esitellä tiettyjä virkamiesoikeudellisia asioita viranomaisen päällikön ratkaistaviksi. Liiton mukaan esittelytehtävä on olennainen erityisviranomaisten työnantajaroolin kannalta, joka puolestaan on välttämätön edellytys niiden itsenäisyydelle ja riippumattomuudelle. Myös valmistelu- ja esittelyvaiheissa käytetään merkittävää valtaa. Esitys ei liiton näkemyksen mukaan olisi linjassa kansainvälisten suositusten kanssa. Esittelyoikeus tulisi säätää kaikissa tapauksissa viranomaisen palveluksessa olevalle virkamiehelle.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta kysyy, miten tällaisissa tilanteissa päätettäisiin siitä, toimiiko esittelijänä hallintopalveluyksikön vai viranomaisen viranhaltija. Vaikka tietyissä tilanteissa voi olla hyvä mahdollistaa hallintopalveluyksiköiden viranhaltijoiden esittely, on kuitenkin tärkeää, että päätösvalta esittelystä ja valmistelusta säilytetään erityisviranomaisen omassa harkinnassa. Tämä tulisi neuvottelukunnan mukaan kirjata esitykseen.

Ammattiliitto Pro katsoo, että hallintopalveluyksikön virkamiehen esittelyoikeus mahdollistaisi hallintopalveluyksikön asiaosaamisen hyödyntämisen.

5.6 Tulosohjaus

Esitysluonnoksen perusteluosan mukaan tulosohjausprosessi säilyisi kunkin viranomaisen ja oikeusministeriön välisenä. Määrärahat eriteltäisiin edelleen viranomaisittain valtion talousarvion selvitysosassa. Viranomaiset päättäisivät omien määrärahojensa käytöstä ja hyväksyisivät oman hankintasuunnitelmansa ja henkilöstöbudjettinsa. Ne hyväksyisivät talousarvioesityksen ja käyttösuunnitelman oman toimintansa osalta, samoin tulosohjaus- ja seuranta-asiakirjat.

Edellä mainittua kannatetaan asiasta lausuneiden erityisviranomaisten (*tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, konkurssiasiamies*) lausunnoissa. Konkurssiasiamies

toteaa, että tulosohjaus kytkee parhaimmillaan erityisviranomaiset mukaan valtionhallinnon yleisiin tavoitteisiin, hallitusohjelmakirjauksiin ja muihin periaatteellisiin linjauksiin, mikä on tärkeä osa valtionhallinnon yleistä yhtenäisyyttä, ja että on tärkeää, että viranomaiset voivat edelleen saada ministeriön suunnalta tukea toiminnalleen ja sen tavoitteille sekä tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeellisten resurssien osoittamisen.

Muutkaan asiasta lausuneet eivät kannata tulosohjausprosessin muuttamista oikeusministeriön ja koko viraston väliseksi, mutta osa lausunnonantajista näkee ongelmia oikeusministeriön harjoittamassa valvovien valtuutettujen tulosohjauksessa. *Oikeuskanslerinvirasto* viittaa apulaisoikeuskanslerin 27.12.2021 antamaan ratkaisuun (OKV/123/70/2020), jossa apulaisoikeuskansleri pyysi oikeusministeriötä arvioimaan, edellyttääkö tietosuojavaltuutetun riippumaton asema sitä, että valtuutetulle turvataan välittömämpi mahdollisuus tulla kuulluksi oikeusministeriön ja valtiovarainministeriön välisessä valtuutetun resursseja koskevassa valmistelussa. Lausunnon mukaan kaikkien erillisviranomaisten itsenäisyyttä saattaisi vahvistaa se, että budjettimenettely olisi niitä enemmän osallistava.

Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, että ehdotettu ratkaisu tukee sinänsä erityisviranomaisten itsenäisyyttä ja riippumattomuutta kaavaillusta virastosta, mutta oikeusministeriön harjoittamaan tulosohjaukseen sisältyvä kyseenalainen asetelma ei poistu uuden viraston perustamisella. Erityisviranomaisten hallintoon kohdistaman valvonnan ja siihen liittyvän aineellisen lainkäytön riippumattomuus voi vaarantua myös välillisillä toimenpiteillä tai laiminlyönneillä kuten sillä, ettei erityisviranomainen saa käyttöönsä tarvitsemiaan virkoja tai rahoitusta. Laissa turvatun riippumattomuuden tulisi vaikuttaa erityisesti siihen, millä tavoin tulosneuvottelut kunkin erityisviranomaisen kanssa käydään.

Ihmisoikeuskeskus toteaa, että vaikka valtuutettujen asema huomioidaan tulosohjausprosessissa, lähtökohtaisesti tulosohjausta ei voi pitää täysin ristiriidattomana itsenäisyyden ja riippumattomuuden tavoitteen kanssa.

Myös *Oikeusrekisterikeskus* katsoo, ettei valvontaviranomaisten jääminen ministeriön tulosohjaukseen ole täysin ongelmatonta. Resurssiohjaus on varsin vaikuttava keino toiminnan ohjaamisessa, jos määrärahat ns. korvamerkitään tarkalla tasolla tai tiettyyn tehtävään tai toimintoon annetuiksi, jolloin viranomaisen oma resurssiallokointi ja siten toiminnan omaehtoinen suuntaaminen jää helposti rajalliseksi.

5.7 Taloudelliset vaikutukset

Useat lausunnonantajat (*Heuni, tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Otkes, ORK*) näkevät riskin uuden viraston resursoinnissa. Virastoa ei ole niiden mielestä mielekästä perustaa liian vähin resurssein.

Heuni toteaa, että jos hankkeelle ei myönnetä lisämäärärahaa, suunniteltu virasto ei voi täyttää sille asetettuja tavoitteita. Sen mukaan kuvaus perustettavan viraston kustannusten koostumuksesta ja rahoituksesta kaipaa selkeyttämistä. Otkesin mukaan viraston perustaminen edellyttää, että virastolla on riittävät resurssit niiden tehtävien hoitamiseen, jotka nykyisin hoidetaan oikeusministeriössä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää itsestään selvänä, että uuden viraston perustaminen hoitamaan niitä tehtäviä, mitä aikaisemmin on hoidettu osana isompaa kokonaisuutta, lisää kokonaiskustannuksia. Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan on mahdollista, että uuden viraston perustaminen lisää kokonaiskustannuksia ilman, että viranomaisten hallintopalveluihin saama tuki paranee vastaavasti. Heuni toteaa, että perustettavan viraston omien prosessien ja hallinnon hoitaminen muodostaa osan kustannuksista, ja siten perustettavan organisaation hyödyt eivät täysimääräisesti koidu erityisviranomaisten eduksi. Myös Otkes muistuttaa, että resursoinnissa on otettava huomioon uuden kirjanpitoyksikön perustamisesta aiheutuvat lisäkustannukset ja lisätyö.

Tasa-arvovaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu, Heuni, *tasa-arvoasiain neuvottelukunta* ja *Naisjärjestöjen keskusliitto* pitävät tärkeänä, ettei virastoa rahoiteta erityisviranomaisten substanssitoiminnasta eivätkä esitysluonnoksessa arvioidut pysyvät tai kertaluonteiset menot vaikuta erityisviranomaisten käytössä oleviin määrärahoihin. Heuni toteaa lisäksi edellyttävänsä, että oikeusministeriön hallinnoimat tietohallinnon määrärahat säilyvät, eikä tietohallinnon kustannuksia siirretä erityisviranomaisten maksettavaksi.

Tasa-arvoasiain neuvottelukunta huomauttaa, ettei esityksessä oteta kantaa siihen, onko uudistuksella taloudellisia vaikutuksia niihin erityisviranomaisiin, jotka ollaan siirtämässä osaksi virastoa. Neuvottelukunta toteaa, että valtuutettujen substanssiresurssien parantaminen esitetyllä organisoinnilla edellyttää, etteivät uuden viraston tulevat hallinnolliset kulut johda erityisviranomaisten ydintoimintaan käytettävien toimintamäärärahojen pienenemiseen, eivät alkuvaiheessa eivätkä jatkossakaan, jos hallinnolliset kokonaiskustannukset mahdollisesti kasvavat.

Kaksi lausunnonantajaa (yhdenvertaisuusvaltuutettu, Heuni) toteaa pitävänsä oikeusministeriön osallistumista hankkeen rahoitukseen pienenä, kun suunnitelmana on noin yhtä henkilötyövuotta vastaava rahoitusosuus, vaikka tavoitteena on siirtää oikeusministeriöstä hallinnolliset tukitehtävät uuteen virastoon.

Kaksi lausunnonantajaa (*Tuomioistuinvirasto, SPJL*) viittaa aiempiin organisaatiomuutoksiin, joissa resurssit on alun perin mitoitettu liian pieniksi, mikä on aiheuttanut hankaluuksia uusien organisaatioiden toiminnassa. SPJL:n mukaan henkilöstömäärää ja lisäresurssointitarvetta täytyy pystyä arvioimaan ja kehittämään säännöllisesti myös toiminnan aloittamisen jälkeen yhdessä henkilöstön ja sen edustajien kanssa.

Oikeusrekisterikeskus pitää viraston muodostamista omaksi kirjanpitoyksikökseen perusteltuna ja johdonmukaisena. ORK on muutettu kirjanpitoyksiköksi joitakin vuosia sitten, ja muutos on virastossa havaittu toimivaksi.

5.8 Muut vaikutukset

Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että esityksen tulisi sisältää sukupuolivaikutusten arviointi.

Naisjärjestöjen keskusliitto katsoo, että esityksessä olisi huolellisemmin arvioitava, miten viranomaisten tuki- ja hallintotehtävien uudelleen järjestäminen vaikuttaisi tasa-arvovaltuutetun toimintaan tasa-arvon edistämisen näkökulmasta.

5.9 Henkilöstö

JUKO pitäisi perusteltuna, että hallintopalveluyksikköön voitaisiin siirtää viranomaisten asioita tuntevia virkamiehiä myös virkajärjestelyjen kautta, niin että osaamisen siirtyminen turvattaisiin. Myös *Ammattiliitto Pro* toteaa, että jos kaikki hallinnon tehtävät täytetään rekrytoinnin kautta, osaamisen ja hiljaisen tiedon siirtyminen muodostaa tehtävien hoidon ja palvelun laadun kannalta riskin.

5.10 Ministeriön toimivaltuudet

Esityksen mukaan oikeusministeriöllä säilyisivät muun muassa viranomaisia koskeva virkajärjestelyoikeus ja palkkatoimivalta. Viisi lausunnonantajaa kannattaa tätä, viisi kritisoi.

Henkilöstöä edustavat järjestöt *JUKO*, *JHL* ja *Ammattiliitto Pro* pitävät perusteltuna sitä, että työnantajatoimivallat jäävät ainakin alkuvaiheessa oikeusministeriöön. *Heuni* suhtautuu varauksellisesti siihen, että toimivalta jatkossakaan siirtyisi perustettavalle virastolle, sillä se vaarantaisi viranomaisten itsenäisyyden ja riippumattomuuden. Myös *Naisjärjes-*

töjen keskusliitto katsoo, että riippumattomuussyistä virkajärjestelytoimivalta ja henkilöstöön liittyvät toimintavaltuudet on syytä pitää ministeriöllä, ellei sitä siirretä viranomaisille itselleen.

Osa lausunnonantajista (*EOA*, *yhdenvertaisuusvaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu*, *Asianajajaliitto*, *Ihmisoikeuskeskus*) pitää ristiriitaisena sitä, että vaikka hankkeen tavoitteena on vahvistaa viranomaisten itsenäisyyttä oikeusministeriöön nähden, itsenäisyyden ja riippumattomuuden kannalta olennaisia toimivaltoja säilytettäisiin edelleen ministeriöllä. Toimivaltojen pidättäminen ministeriöllä olisi edellyttänyt enemmän pohdintaa ja perusteluja.

Eduskunnan oikeusasiamies ja Ihmisoikeuskeskus huomauttavat, ettei esitysluonnoksessa tuoda esille sitä, miten esimerkiksi tulosohjauksen ja palkka- ja virkajärjestelytoimivallan jääminen oikeusministeriölle vaikuttaa erityisvaltuutettujen itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen nimenomaisesti oikeusministeriöstä, joka kuuluu joidenkin erityisvaltuutettujen valvonnan piiriin. Ihmisoikeuskeskus toteaa, että itsenäisen ja riippumattoman toimijan tulisi saada päättää resurssiensa käytöstä. Se katsoo, että tuki- ja hallintopalvelujen siirtäminen oikeusministeriöstä valtuutettujen ja ministeriön ”välissä” olevalle virastolle voi mahdollisesti lisätä viranomaisten ulospäin näyttäytyvää riippumattomuutta, mutta käytännössä niiden itsenäisyyteen ja riippumattomuuteen keskeisemmin vaikuttavat toimivaltuudet säilyvät oikeusministeriöllä.

Nämä lausunnonantajat katsovat, että palkka- ja virkajärjestelytoimivalta tulisi siirtää oikeusministeriöltä erityisviranomaisille, tai ainakin pohtia, millä aikataululla tämä toimivalta olisi siirrettävissä. Eduskunnan oikeusasiamies toteaa, ettei esitysluonnoksesta kovinkaan vakuuttavasti ilmene, miksi virkajärjestelytoimivallan siirtämisessä ministeriöltä uusille virastoille on oikeusministeriön hallinnonalalla tapana viivytellä. Se, että ministeriö harkitsee vasta uuden viraston toiminnan vakiintumisen jälkeen, siirtääkö se toimivallan itseltään pois, ei oikeusasiamiehen mukaan näytä erityisviranomaisten riippumattomuuden kannalta hyvältä.

Asianajajaliitto toteaa, että palkkatoimivallan säilyttäminen ministeriöllä sopii huonosti yleiseen pyrkimykseen vapauttaa ministeriö säädösvalmisteluun, strategiseen suunnitteluun ja muuhun poliittisesti ohjautuvaan toimintaan.

Tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu toteavat käsityksensä olevan, ettei hallinnonalan virastojen henkilöstön tehtäväkohtaisten ja henkilökohtaisten palkanosien vahvistaminen yleensä kuulu ministeriöiden päätettäviin asioihin. Jos toimivalta siirrettäisiin viranomaisille, hallintopalveluyksikkö voisi tarjota niille tukea ja neuvoja näihin kysymyksiin. Tämä olisi uudistuksen tavoitteiden mukaista ja mahdollistaisi oikeusministeriön keskittymisen valtioneuvostotason tehtäviin.

5.11 Lausunnonantajien esittämät muut keinot

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan valtuutettujen, asiamiesten ja muiden itsenäisten erityisviranomaisten keskushallinto tulisi järjestää tavalla, joka korostaa niiden rakenteellista riippumattomuutta. Erityisviranomaisten rakenteellisen itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaaminen suhteessa toimeenpanovaltaan onnistuisi todennäköisesti parhaiten siirtämällä ne eduskunnan yhteyteen.

Myös *Ihmisoikeuskeskus* viittaa perus- ja ihmisoikeustoimijaselvityksessä aiemmin esitettyä näkemystä (Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita 35/2015) siitä, että hyötyjä valtuutettujen siirrosta eduskuntaan voitaisiin arvioida, kun nykyisen järjestelyn toimivuudesta on kerääntynyt kokemuksia. Ihmisoikeuskeskuksen mukaan tarkastella tulisi ensisijaisesti sitä, millä tavoin erityisvaltuutettujen itsenäisyyttä ja riippumattomuutta oikeusministeriöstä voitaisiin edelleen vahvistaa.

Tasa-arvovaltuutettu ehdottaa selvitettäväksi viraston perustamisen sijaan sitä, voitaisiinko pienten erityisviranomaisten määrärahoja nostaa siten, että ne voisivat ostaa tarvitsemiaan hallinto- ja tukipalveluja esimerkiksi valtion yhteisiltä palvelujentuottajilta – kun ne jatkossakin kuitenkin hoitavat pääosan hallinnollisista tehtävistään.

Liite

Pyydetyt ja saadut lausunnot

Pyydetty	Antanut lausunnon	Ei lausuttavaa
Ammattiliitto PRO	x	
Ihmisoikeuskeskus	x	
Eduskunnan oikeusasiamies	x	
Eläkeliitto ry	x	
Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO		
Folktinget		
Invalidiliitto		x
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry	x	
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry	x	
Konkurssiasiamies	x	
Kuluttajariitalautakunta		
Kynnys ry		
Lapsiasiavaltuutettu	x	
Lastensuojelun keskusliitto ry	x	
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry		
Miesjärjestöjen keskusliitto MJKL ry	x	
Naisjärjestöjen Keskusliitto	x	
Oikeudenkäyntiavustajalautakunta	x	
Onnettomuustutkintakeskus	x	
Oikeusrekisterikeskus	x	
Puolustusministeriö		x
Romaniasiain neuvottelukunta RONK		
Saamelaiskäräjät		
Seta ry		

Pyydetty	Antanut lausunnon	Ei lausuttavaa
Sisäministeriö		x
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry	x	
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta Tane	x	
Tasa-arvovaltuutettu	x	
Tiedusteluvalvontavaltuutettu	x	
Tietosuojavaltuutettu	x	
Trasek ry		
Tuomioistuinvirasto	x	
Työ- ja elinkeinoministeriö		x
Ulosottolaitos	x	
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE		
Vanhustyön keskusliitto ry		
Valtioneuvoston kanslia		
Valtioneuvoston oikeuskansleri	x	
Valtiovarainministeriö	x	
Vammaisfoorumi ry		
Yhdenvertaisuusvaltuutettu	x	
YK:n yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti HEUNI	x	
Muut annetut lausunnot		
Suomen Asianajajaliitto	x	
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	x	

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-259-980-3 (PDF)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET